

KÜPEŞTE

KALEME VE KİTABA TUTUNANLARA

BAŞLARKEN

KÜPEŞTE

Kaleme ve Kitaba Tutunanlara

Rahmetli Mevlâna İdris, Ellerimizin Büyük Boşluğu şiirinin bir bölümünde şöyle sesleniyor okura: “Büyük bir kapının önünde bir karınca vurmuş kapıyı bekliyor. /Kapı açılacak yoksa niye var?”

Buradan yola çıkarak düşündüm: “Kapılar neden var?” Kastettiğim yalnızca gözümüzün değdikleri değil. O kadar geniş anlamları var ki. Gönül kapısı, dua kapısı, el kapısı... Bazen o kapılar açılıyor sonuna kadar hatta anahtarsız. Kimi zaman da duvar misali. Zorluyoruz, bütün gücümüzle ittiriyoruz. Doğru anahtarı bulsak açılacak aslında. Ya da açılmaması hayrımıza. Bilmiyoruz. Yaşayan için anlamlı, peki dünyasını değiştirmişler için değil mi? Asıl o âlemde mânâ kazanmıyor mu kapılar?

Matruşka misali açıldıkça farklı fikirlere ev sahipliği eden “Kapı” konusunu işledik bu ay Küpeşte dergide. Yazar, editör, yayıncı Yusuf Yıldız Beyefendi ile keyifli bir söyleşimiz de yine Küpeşte’de.

Sonraki aya kadar sağlıklı kalın, demeden önce duamızı da eklemek isterim satırlarıma: Allah, Filistinli kulları için de hayırlı kapılar açsın. Şehrin kadim kapıları ardına kadar açılsın. Ve zalimlere sonsuza kadar kapansın. Âmin.

Hanife Artar Yalçın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Hanife Artar Yalçın

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU

Reyhan Karakabak Yılmaz

EDİTÖRLER

Demet Yıldız

Reyhan Karakabak Yılmaz

Esmâ Beyza Güleç

Hanife Artar Yalçın

YAZARLAR

Esmâ Beyza Güleç

Nazife Yalçın Selçuk

Demet Yıldız

Hanife Teker

Reyhan Karakabak Yılmaz

Ezgi Ateş Toprak

Serpil Özlem Uçar

Halime Ataç

Rıfat Zengin

Hanife Artar Yalçın

MİSAFİR YAZARLAR

Emine Ölçer

GRAFİK VE MİZANPAJ

Fatma Zehra Boyalı

Fatma Nur Özdemir

SOSYAL MEDYA

Hanife Artar Yalçın

Serpil Özlem Uçar

BİR ŞİİRLE AÇILAN KAPILAR

HANİFE TEKER

İlk üç vişneyi verdiği bahçedeki ağaç

Annem sevindiği hatırlarım.

Ah demişti.

Ah!

Üç küçük kırmızı dünya verilmişti sanki ona.

Annem çok sevinmelerin kadınıydı,

Sıcak yemeklerin.

Başına diktikleri o taş,

Ne zaman dokunsam soğuktur oysa...¹

“Annem çok sevinmelerin kadınıydı.” Böyle anılmak isterim günün birinde. “Hanife çok sevmelerin ve sevinmelerin kadınıydı. Atları, çiçekleri, çocukları çok severdi. Denizi, ormanları ve yolları da...” Daha birçok şey sayabilirim şimdi ama kaybolmayayım yine sevgi denizimde. Halbuki yüreğimi, heyecanlarımı, sevinmelerimi böyle görebilen kaç kişi vardır bilmem.

Bazen kimselerin tahammülü yokmuş gibi geliyor başkalarının sevinmesine. Ya da kimsenin vakti yokmuş gibi bir başkasının heyecanını paylaşmaya. Sonra hayır diyorum elbet, “Ben sevindikçe yüreğinde coşku hisseden sevdiğilerim var Sevgili İç Ses.”

Yine de başına diktikleri o taş, ne zaman dokunsalar soğuk olacak. Ve en fazla 50 yıl sonra silinmiş olacak tüm sevinmelerin. Geçiciydi her şey. Her zaman, gelip geçici.

1) Didem Madak – Ah’lar Ağacı

MÂTEM

EMİNE ÖLÇER

Uçup giden bir ömrü seyrediyorum uzaktan; kanatlarına takılmış acılar, yokluklar çaresizliğin verdiği ağırlıkla gidiyor işte.

Bir vedâyı bile çok saydı bu gidişler.

Yaralı bir ceylan titreyen bir yaprak gibi bitenin arkasından seyrediyorum kendimi.

Yanan bir kor, hissizleşen dev aynada kendim.

Düğüm, düğümlendi gözyaşlarım hasret pınarlarında. Ne yöne devirsem nemli, çaresiz gözlerimi terk edilmişliğin ürpertisi vurur yel gibi.

Gidişleri var hayallerin, birikmiş düşlerin çürüyen kokusu tüter ruhumun en derin karanlığında.

Kazıyorum tüm yılanmış renklerin buğusunu, yıpranmış yitip gitmiş kıvranan hatıralar...

Divâne misali bülbülünü aramaz oldu haykırışlarım.

Bitap düşmüşüm, çaresizim ağyara geçit verdim.

Soldurdum tüm bahçemi.

Bir bir uçup gitti hayatımın neşesi.

Yemiş yemez oldu kuşlar, yitirdim cıvıltılarını.

Her yer karanlık her yer âh ile düğümlü.

Dikenler batar her yanı, kan revan aşkın gül bahçesi.

Bitti o hikâye, ötelere emanet.

Terk ediyorum ümidin arkasında gizlenen seni.

Bir kapı aralığından uzun uzun bakan o seni.

AŞKIN KAPISINDAN GEÇMEK. "DAR KAPI" ANDRE GIDE

HALİME ATAÇ

Kitaplar hakkında konuşmanın zorluğu, okumayanlar için çok bilgi vererek kitabın okuma cazibesini yok etme veya az bilgi vererek kitabı okumaya teşvik etmemektir. Okuyucularla açık konuşma imkânı veren ortamlarda kitapları değerlendirmek bu açıdan değerlendirme yapana büyük kolaylıklar sunmaktadır. Ne zaman sınırı aşacak olsanız, dinleyenlerin bakışları veya küçük öksürükleri sizi kendinize getirecektir.

Dergimizin bu sayısının genel kavramı olarak 'kapı'nın belirlenmesi ile aklıma gelen kapı başlıklı kitaplardan büyük bir liste oluştu. İçlerinden birini seçmek çok zordu ama yıllar önce okuduğumda yüce fedakarlıkları, çok etkileyici bir şekilde dile getiren bir eser olan 'Dar Kapı' içlerinden bana gülümseyiverdi. Nobel ödüllü yazar Andre Gide'in hayatından izlerin de olduğu bu otobiyografik roman, gerçek hayat arayanları mutlu edecek cinstendir.

Dar Kapı, Andre Gide'in 1909 yılında kaleme aldığı genel olarak aşk temasının işlendiği Dünya Edebiyatının kült eserlerinden biri olarak sayılabilir. 20. Asrın başında yazılan bu eserin dilimize çevrilmesi ise 1954 yılını bulmaktadır. Yazarın 1947'de Nobel Edebiyat ödülünü alması ve 1951'de öldüğü düşünülürse bunun geç bir kazanım olduğu düşünülebilir.

Roman İncil'den bir alıntı ile başlamaktadır ancak roman kahramanları ve dolayısıyla okuyucu için bu alıntı ve dini duyguların sıkça sorgulanması romanın genel hareket noktalarından biridir. Alıntı şöyledir: "Dar kapıdan girmeye çabalayınız. Çünkü kişiyi yıkıma götüren kapı büyük ve yol geniştir. Bu kapıdan girenler çoktur. Yaşama götüren kapı ise dar, yol da çetindir. Bu yolu bulanlar çok azdır." (İncil'den)

Roman farklı anlatıcılarla zenginleştirilmiştir. Kimi zaman üçüncü şahıs anlatırken romanı, roman başkahramanı olan Jerome'nin dilinden dinleriz kimi. Romanın bir bölümünde de Jerome'nin aşkı olan Alissa'nın mektupları bize anlatıcı olur. Bu farklı anlatıcılı hali, romana farklı bir hareket kazandırmıştır.

Roman babası vefat eden Jerome'nin 12 yaşından itibaren yazlarını dayısının yanında geçirmesi ile başlar. Baba kaybı, anne ile duygusal bağ ve küçük yaşlarda yengesinin sevdiği ile kaçıışı onu aşk, sadakat, vefa konularında hassas biri haline getirir. Küçük yaşta karşılaştığı bu atmosfer Alissa'ya duyduğu derin hislerle bir başka katmanda ilerlemesine sebep olur. "Aşk ve merhametle doluydum; hayranlık, fedakârlık ve erdem duygularının belirsiz bir karışımıyla sarhoş gibiydim..." sözleri de bunun en büyük kanıtıdır.

Bu romandaki aşk, düşünöldüğü gibi karşılıksız bir aşk değildir ama aşıkların kendilerini besleyen insanca duyguları ve özellikle de dini inanışları bu aşkı vuslattan hasrete savuran bir duyguya dönüşür. Yazar, aşkı anlatırken bahsettiği kişilerin iç dünyalarını çok başarılı bir şekilde aksettirmiştir.

Roman aşama aşama ilerlerken günümüz gençliğini; böyle aşklar mı yaşanıyor eskiden, dedirtecek türdendir. Aşkın yüceltilmesi ve insana yakışacak en güzel hali için bir nakış gibi işlenmesini görürüz roman boyunca. Alissa ile Jerome'nin aşkıdaki engel düşünöldüğü gibi fiziki engeller veya başkalarının koyduğu engeller değildir. Engeller daha çok aşıklar tarafından oluşturulmaktadır. İnsana en yakışan aşkın en güzel hali nedir? Aşk sevilenden uzaklaştıkça daha muhteşem bir duygu haline mi gelir? Bu sorgulamalar yazarın yaşadığı dönemin sosyal hayatı sorgulayan hali ile belki de yakından ilgilidir.

Her edebi tür, yazıldığı dönemin izlerini kimi zaman sosyal hayat ile kimi zaman da düşünce dünyası ile bize yansıtır. Kitap 20. yüzyıl Fransa'da kadın erkek ilişkileri; kadının toplumdaki yeri ve davranış modelleri, eğitim ve bilgi enformasyonu açısından da değerlendirilecek türdendir. Yazarın dini inanışları sorgulaması da bu olay üzerinden yadsınamayacak bir ölçüdedir. Hatta Alissa'nın, kitabın bir bölümünde Tanrı'yı seçmesi Jerome tarafından orta sınıfa yakışır bir davranış olarak değerlendirilir. Alissa ise Tanrı'nın yolunu seçerek kendisi için dar kapıyı tercih eder, zor ama doğru yolu.

Roman bize kendi aşk anlayışlarımızı da hatırlatır; Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin hatta Yusuf ile Züleyha aşklarında da benzer yaklaşımlar vardır. Dünya edebiyatında da aklımıza Genç Werther'in Acıları, Uğultulu Tepeler gibi örnekleri de getiriyor elbette. İnsan bu yüce duygudan çokça etkilenmiş ve onu eserlerinde dile getirmiştir.

Aşk anlayışının yanı sıra, kişinin özellikle romanın adı ile kurduğu anlam ilişkisi okuru bu kavram üzerinde düşündürmektedir. Kapı nedir? Bir yere geçiş sağlayan nesne ne tür anlamları daha yüklenmektedir? Mekanlar arası geçişle insanın duyguları arasında da bir bağlantı var mıdır? Kapıdan girmek insanda neleri değiştirir diye düşünürken ya eşikte kalmak? Kapanan her kapıyla birlikte açılan başka bir kapının varlığına olan inanç değil midir bizi umutlu kılan? Fatıha kapıların açılması için okunan bir anahtar değil midir?

Kapı, eşik, anahtar... Ya dar kapı?..

BARKOD

NAZİFE YALÇIN SELÇUK

Bir gözyaşının anlamını sadece sahibi bilir
Bir şiirin anlamı sadece şairde saklı
Bir melodinin sırrı sadece bestekârındadır
Yüreğimin sancısı sadece bende
Yolumun sonuysa henüz belli değil
Bir gün kapılar kapanır
El ayak çekilir
Gündüzler geceye evrilip
Yıldızlar göz kırpmaktan vazgeçerse
Sarıp sarmaladığım
Kimselere açmadığım
Sesini sonuna kadar kıstığım
Uzun cümlelerim
Yeryüzüne dağılabilir
İzin veriyorum
Tüm hakları saklı değildir.

O KAPIYI ARALADIĞIMIZDA KARŞIMIZA HANGİ ANLAM ÇIKAR?

RIFAT ZENGİN

Bu kapıdan kol ve kanat kırılmadan geçilmez;
Eşten, dosttan, sevgiliden ayrılmadan geçilmez.
İçeride bir has oda, yeri samur döşeli;
Bu odadan gelsin diye çağrılmadan geçilmez.
Eti zehir, yağı zehir, balı zehir dünyada,
Bütün fani lezzetlere darılmadan geçilmez.
Varlık niçin, yokluk nasıl, yaşamak ne, topyekün?
Akli yele saliverip çıldırmadan geçilmez.
Kayalık boğazlarda yön arayan bir gemi;
Usta kaptan kılavuza varılmadan geçilmez.
Ne okudun, ne öğrendin, ne bildinse berhava;
Yer çökmeden, gök iki şak yarılmadan geçilmez.
Geçitlerin, kilitlerin yalnız O'nda şifresi;
İşte, işte o eteğe sarılmadan geçilmez! ¹

Geçilmez şiirinin en önemli sözcüğü şiirin başlığı olan "geçilmez" mi yoksa geçilmeyen şeye nispet edilen "kapı" mı? Bu şiiri okuduğunuzda şiirin anlam kapısından hemen geçemezsiniz. Bir şiirin anlam kapısından geçilmeden şiir anlaşılamayacaksa öyleyse kapı sözcüğü dikkate değer bir kavram olsa gerek.

Kapı bir yerden bir yere geçişi sağlayan yapı olduğu için Türk şiirinde bekleyişi ifade eder. Öyle ki derviş, dergâhın kapısında bekler. Aşık maşukunun kapısında bekler. Avam, padişahın kapısında bekler. Hatta bu bekleyiş insanın hayatının her anında kendini türlü şekillerde tezahür ettirir. İnsan hangi yaşta olursa olsun bekleyişi de yaşayacaktır elbet. Bu bekleyiş kimi zaman görünür bir yapı olan gerçek bir kapı önünde, kimi zaman da görünmez olan manevi bir kapıyı işaret etmektedir. Niyetlerin, isteklerin husulü ancak manevi bir kapı metaforundan geçişle mümkün olur. Bu, öyle kolay değildir. Şiire her şey konu olabilir ancak insanı derinden etkileyebilecek bir vasıfta da olmalıdır ki basit söz olmasın. İşte bu sebeple şairlerimiz kapıyı şiirlerinde sıkça işlemiştir.

"Osmanlı Türkçesi"nde, kapı anlamında yaygın olarak kullanılan dört ayrı kelime bulunmaktadır. Bunlar, Türkçe kapu, Arapça bâb, Farsça der ve yine Farsça olan dergâh kelimeleridir." (Şavk, 2014: 8).

Şairler yüzyıllar öncesinde de günümüzde de aynı kavramı farklı şekillerle anlatabilirler. Bu kavramsal kod, şairlerimizin hafızalarında gönül dünyalarında yer ediniş kuşaktan kuşağa aktarılmıştır.

"Geçilmez" şiirinde geçen kapı ifadesini 1200'lü yıllarda Yunus Emre de şöyle ifade etmiş:

Dirildik pınar olduk ırıldık ırmak olduk
Aktık denize daldık, taştık elhamdülillah
Taptuk'un tapusunda kul olduk kapusunda
Yunus miskin çiğ idik, piştik elhamdülillah ²

Dipnot:

- 1) Necip Fazıl Kısakürek
- 2) Yunus Emre

(Kaynak:

<https://www.bingol.edu.tr/documents/file/Fak%C3%BClteler/mgider/B%C3%82K%C3%8E%20VE%20FUZ%C3%9BL%C3%8E%20D%C4%B0VANLARINDA%20KAPININ%20ALGILANMA%20B%C4%B0%C3%87%C4%B0M%C4%B0.pdf>

Şavk, Serkan (2014), Kapılar, Mahremiyet ve Kamusalılık: Erken Modern Dönemde İstanbul'un Mekânsal Yapısı (XVII-XVIII. Yüzyıllar), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.)

YALNIZ MIYDIM?

HANİFE TEKER

İnsan yalnız olmak, deyince tek başınalığı mı düşünür hep? Kalabalıklar içinde yalnızlık hissedenleri nasıl tanımlarız o halde?

Kimsenin size değer vermediği yerde etrafınızda kaç kişinin olduğunun bir önemi yoktur. Bir de değer verildiğini bildiği halde aile içerisinde, arkadaş çevresinde, çalışma ortamında bunu sürekli hissettiği halde anlaşılamama duygusu veya düşüncesi de insanı yalnızlık psikolojisine itebilir. Çevresindekilerin kendini sevdiğini, ona saygı duyduğunu bilse de duygularını tam anlamıyla anlatamama hissi de bunu tetikleyebilir.

Peki ya kendini anlayamayan insanın çaresizliği? Kendini sürekli eleştiren, hor gören, affedemeyen, desteklemeyen, kendiyile barışık veya mutlu olamayan insanın içinde hapsediği o kuyunun yalnızlığı? Bir yandan da kişi vicdaniyla barışık değilse; Allah'a, ailesine, evlatlarına karşı sorumluluklarını yerine getiremediğini düşünüyorsa, fakat durumu değiştirecek bir şey de yapamıyorsa, etrafı ne kadar kalabalık olursa olsun huzuru bulamıyor.

Diğer bir açıdan bakacak olursak "İnsan acaba gerçekten yalnız olabilir mi?" diye sormak gerekir belki de. Nihayetinde yalnız olmak, yalnız yaşamak sadece Allah'a mahsus bir durumdur. Zamanın birinde dervişlere verilen görevi anlatan hikâyeye bunu hatırlatır bize. Dervişlerden kimsenin olmadığı bir yerde hayvan kesmesi istenir ve bir derviş bir türlü yalnız kalamadığını, Allah'ın onu her yerde izlediğini ifade ederek görevi tamamlayamadığını söyler. Çünkü kainattaki hiçbir varlık için yalnızlık mümkün değildir. Yapılan her iyiliği hemen deftere kaydetmeye çalışan o meleği de hatırlamak gerekir.

Uzun bir yolculuktan benim için yalnızlık meselesi. Bu noktada çarpıcı bir şekilde hayatımı değiştiren ve beni sarsan iki sahneyi de paylaşmak isterim. Çocukluğumuzdan beri bildiğimiz anlattığımız bir inanışımız var salavat getirmek konusunda. Her bir salavat, bir melek tarafından hemen Hz. Peygamber'e iletilir. Bu durum her seferinde aklıma gelmezdi elbet. Fakat günü geldiğinde, iki güneşin ısıttığı o mübarek şehirde, Medine-i Münevvere'de o yeşil kubbenin karşısında...

Ona o kadar yakın olduğumu bilirken, yıllarca kolay bir şekilde söyleyiverdiğim o cümleyi şimdi ağzımdan çıktığı an duyacağını bilirken ne gözyaşlarıma hâkim olabildim ne de o mübarek cümleyi tamamlayabildim. Daha sonrasında her salavat anında o sahneye kapılınca anladım bazı farkındalıklar için dini tecrübenin gerekliliğini.

Nihayetinde bu karşılaşmadan üç gün sonra daha büyük bir kuşatma hissedecektim. Tüm hücrelerimin bana o güne kadar asla yalnız olmadığımı, yaşadığım her zorluğun ve atlatmaya çalıştığım her engelin Rahman olan Allah tarafından bilindiğini, ben konuşamasam derdimi anlatamasam bile beni her an benden daha iyi bildiğini haykırdığı o sahne. Kâbe'yi ilk gördüğüm an, karşısında hissettiğim bu düşünceyle hıçkıra hıçkıra ağlayan ben ve bu genci gören, daha önce hiç konuşmadığımız tanışmadığımız halde bana can havliyle sarılan, dilini bile bilmediğim o teyzem. Ümmet bilincini iliklerime kadar hissettirecekti bana bu sahne.

Yalnız değilsin Sevgili Dostum. Asla değilsin.

OSMANLIDA KAPI TOKMAKLARININ SIRRI

DEMET YILDIZ

Osmanlı kültürü hassas, nahif, âdet ve görenekleriyle inceliğin zirvesini bize göstermiştir. Osmanlı torunları olarak, gelenekleri bugüne taşıyamamanın rahatsızlığını hissetmekle birlikte bu kıymetli kültür örneklerini anlatmanın da unutulmaması adına önemli olduğunu düşünüyorum. Osmanlı toplumunda çok ince bir dikkatle davranışlar sergilenmiştir ve o dönemde yaşayan halkın nasıl da âdâb-ı muaşeret çerçevesinde zarif yaşadıklarının göstergesi olmuştur. Osmanlı kültürüne yerleşmiş bazı alışkanlıklar, İslamî hassasiyetin topluma ne kadar iyi nüfuz ettiğini gösteren örneklerle doludur. Kapı tokmaklarında rastladığımız ayrıntılar da bunun en iyi göstergelerinden biridir.

Kapılarda genellikle iki tokmak yer almıştır. Bunlardan sağda ve bazen daha yukarıda olanı tok ve kalın bir ses çıkarırdı. Bu tokmağı erkek misafirler kullanır ve ev sahipleri bir erkeğin kapıda beklediğini anlardı. Sol tarafta ve diğerine göre biraz daha aşağıda ve daha süslü olan tokmak ise tiz ve ince bir ses çıkarırdı. Bayanlar bu tokmağı kullanır, böylelikle evin hanımı rahat bir şekilde kapıyı açardı. Şu inceliğe bakar mısınız? Hakikaten hayran olmamak mümkün değil.

Osmanlı insanı, hayata “helâl” ve “harâm” perspektifinden bakardı.

Dış kapı dış avluya, iç kapı iç avluya açılırdı. Avlular, çocuklarla kadınların “özgürlük alanı”nı oluştururdu. Çocuklar avlularda hoplayıp zıplayarak enerji tüketirken, kadınlar; güller, çiçekler ve meyve ağaçları arasında dolma doldurur, sarma sarar, sohbet eder, onlar da kendi açılardan hayatın stresinden arınılırdı.

Hassas bir toplum olan Osmanlı, helâl harâm çerçevesinde kapılarını mahremiyete göre anlamlandırmıştır. Ecdadımızın güzel emanetlerine sahip çıkıp korumak en azından anlatmak boynumuzun borcudur.

Kaynak: Yavuz Bahadıroğlu – Biz Osmanlıyız

<http://www.varbiraz.net/osmanli-da-kapi-tokmaklari-t1798.html>

KAPILAR ŐEHİRİNE GİRİŞ

ESMA BEYZA GÜLEÇ

Kapılar Őehrinin girişinde beş kişi bekliyor: İki dervif -Zu ve Ze-, bir çocuk, elinde kızılıık ağacından değneğiyle bir yaşlı, atının üzengisine ayağını sıkıca geçirmif bir süvari. Tam vaktinde gelmişler. Mevsim ne kif ne yaz, hava ne soğuk ne sıcak, gün aydınlanmış ama güneŐ ıŐıkları henüz göz almıyor. Rüzgâr ise... Rüzgâr... Rüzgâr yok! Tabiatın, Şehrin girişindeki beş kişiyi karŐılama ekibinde o eksik. Onun eksikliği zamanı durdurmuş gibi hissettiriyor. Kıpırtısız bekliyorlar. Ama içlerinden biri az sonra, olmayan rüzgârın etkisine meydan okurcasına hoplayıp zıplamaya başlıyor. Bildiniz. Çocuk sessizce etrafına bakmaktan bıkmıŐ, beklemekten sıkılmış. Kollarını iki yana açıyor, dördünün etrafından geniş bir daire çizerek koşuyor, uydurduğu bir Őarkıyı söylemeye başlıyor.

“Kuş oldum hah hah ha
Uçarım uçarım her yerde
Göklerdeyim göklerde!”

Üçüncü turda, kanat olmaya alışık olmayan kollar yoruluyor pek tabii. Hemen çare buluyor. Kollarını iki yanına indirip se çizerek koşmaya devam ediyor. Demek bacakları kollarından daha alışık çocuğun hayallerini taşımaya.

“Ben balığım hah hah ha
Yüzerim ırmaklarda
Dalarım çıkarım sulara
Kimse beni tutamaz.”

Eh, bacaklar da bir süre sonra pes edip karıncalanmalarla imdat iŐaretleri gönderince çocuk, iki derviŐin yanına sokulup çömeliyor otların üstüne. Őarkıya devam:

“Ben kocaman kayayım hah hah ha
İki ağacın yanında
Bekliyorum beklıyorum.
Gelip beni alsınlar
Özledim çok özledim.”

Burada sesi biraz titriyor, gözleri doluyor. Neşeli şarkı birden hüzne bürünüyor.

“Özledim çok özledim.
Annem gelsin babam gelsin.
Kardeşlerim kardeşlerim
...”

Şarkının gerisi gelmiyor. Herkes suspus. İki ağaç misali olan Zu ve Ze, çocuğu kucaklayıp gözlerinin yaşını siliyorlar. Çocuk bir an önce uykuya dalmak, rüyasında özlediklerini görmek istiyor. Çok istiyor... Dervişlerin sakinleştiren sesinden dinlediği masalın yarısında dalıp gidiyor. Bekleyenlere, yine sessizlik eşlik etmeye başlıyor. Başka bir yerde olsalar Zu ve Ze, közde pişmiş kahveleri yudumlarken beraberindekilerle sohbeti çoktan koyultmuşlardı. Lakin burası Kapılar Şehri, burada az konuşma çok sabır gerekir. Hangi kapısı, ne zaman açılır, içeri kimler buyur edilir? İçeride neler olur, bilinmez.

Dervişleri saymazsak bekleyenlerden buraya en alışık görüneni, iki elini değneğine dayamış oturan yaşlı. Epeydir hiç zorlanmadan hareketsiz, evinin kapı eşiğinde dinleniyormuş gibi oturmasından anladık diyelim. Ellerin üzerindeki mora çalan kabarık damarlar, kızılıcak değneğin hayat bulmuş ince dalları gibi. Yaşlı, elinden düşürmediği yoldaşını kanından canından beslemiş, ellerinin üzerinde dallar tomurcuklar oldurmuş. Ne sıkı bir dostluk! Etrafındakiler yokmuş gibi davranan bu yaşlının değneğiyle candaşlığı şaşılacak şey! Herkesten kopuk, sadece o ve kendinden bir parça olmuş eğri büğrü asası. Ondan güç alıyor gibi. Bir kenara bırakmaya hiç niyeti yok. Dervişler de yanına gidip iki kelam konuşmadılar ki duyalım, anlayalım; dünyayı terk etmeye ramak kalmış ihtiyarın derdini, neden burada beklediğini. Atlıya bakalım. Buraya ilk defa gelmiş gibi sürekli etrafı kolaçan ediyor gözleri. Ara sıra yerdeki otları koparan sonra şahlanacakmış gibi başını hızla kaldıran atının üzerinde heykel gibi görünüyor. Gövdesinin üstü en ince ayrıntılarına kadar şekillendirilmiş. Bir taş ne kadar ince işlenebilirse o kadar detaylandırılmış, sanatkârının ustalığına hayran bıraktıran bir şaheser gibi. Ama gövdesinin alt kısmı, heykelin yarım kalan donuk tarafı. Gövdenin üstü silkinip atmak ister gibi yabancı saydığı bacaklarını. Atını sahiplendiği kadar sahiplenememiş kendi parçasını. Bu atlı da tuhaf! Hayatının bir döneminde takılıp kalmış gibi. Bugüne yetişememekten yorgun düşmüş yüzünden, duygularını anlamak mümkün değil.

Dervişler de çocukla meşguller. Ne yaşlının ne de atlının yanına uğradılar. Olabildiğince az konuşuyorlar aralarında. Demek Kapılar Şehri'nin girişinde beklemenin bir adabı var. Biz de yavaş yavaş öğreneceğiz hikâyenin sonuna dek.

“Akşam oldu mu dervişler?” diye soruyor yaşlı. Dervişler, suskun yaşlının göremediğini bu soru üzerine anlamının şaşkınlığı içindeler. Perde inmiş gözlerin donukluğuna, ellerinin itirazını şimdi anlıyorlar. Demek sımsıkı tuttuğu değneği onun gören gözüymüş. Halbuki etraflarında kim varsa hâlini hemen sezebildiklerini zannederlerdi. “Henüz olmadı, ikinci vaktindeyiz,” diyor Zu. “Kapıların açılması yakındır.” Bu kısa konuşmadan sonra yine sessizlik.

Nihayet ilk kapı açılıyor. Kendine has bir sesle iki kanat yavaş yavaş içeriye doğru açıldı. Yaşlı kulak kabarttı önce, kendisi için açılmadığını anlayıp beklemeye devam etti. Atlı korkuya kapıldı. Bu kapı kendisi içinse atıyla birlikte gireceği yükseklikte değildi, yürüyerek girmesi gerekirdi. Çocuk daldığı uykudan uyandı, ayağa kalktı. Kapının ardında, dışarıdakilerden birini bekleyen bir aile görüldü. Çocuğun çok özlediği ailesi mi? Evet. Kavuşmalarını izlemek çok sevindirdi bekleyenleri. İkinci kapı açılıyor şimdi de. Atlı yine huzursuz. Bineğine daha sıkı tutunuyor. Açılan kapıdan taze bahar yapraklarının kokusu geliyor, bir de serin bir hava yayılıyor. Yaşlı, tutulmuş dizlerini ovuşturarak kalkıyor yerinden. Değneği yol gösteriyor, çiçeğe durmuş kızılıcak ağaçlarıyla dolu bahçeye doğru ilerliyor. Sıra üçüncü kapıda. Açılmaya başlayınca atlı rahatlıyor, tam da istediği gibi. Yürüyemeyen bacakları girmesine engel olmayacak. Atı hızlanıyor. Kapının ardında süvarinin arkadaşları var. Son cenklerinden zaferle dönmüşler. “Gazi! Buradayız seni bekliyoruz,” diye seslenip çağırıyorlar. Dörtnala atını sürüyor kapıdan. Çıkardığı toz duman bir süre havada kalıyor.

Sıra dervişlerde. Onların kapısı açıldığında umduklarından fazlasını görüyorlar. Kapılar Şehri'nin Sahibi, kat kat fazla ikram ederek buyur ediyor onları içeri. Ve biz seyirciler kaldık dışarıda. Onların adına sevindik. Bu ikramlı şehre giriş adabını öğrenmiş olduk. Sıra bize gelene kadar, yetmez mi bu sevinç bize?

UNESCO ÇİLINGİRİ

HANİFE ARTAR YALÇIN

Doğma büyüme İstanbullu olsam da nüfus kütüğümde Safranbolu yazıyor. Kendimi bildim bileli yılda en az bir kez ziyaret ediyorum kadim şehri. Gidenler bilir, turistlerin ve yerli halkın en çok uğrak yeri tarihî Eski Çarşı'dır. İçinde; camileri, arnavut kaldırımli taş sokakları, ünü yurt dışına taşmış evlerinin yanı sıra bir de yıllara meydan okuyan birkaç çarşı barındırır: Bakırcılar, Demirciler, Yemeniciler Çarşısı gibi.

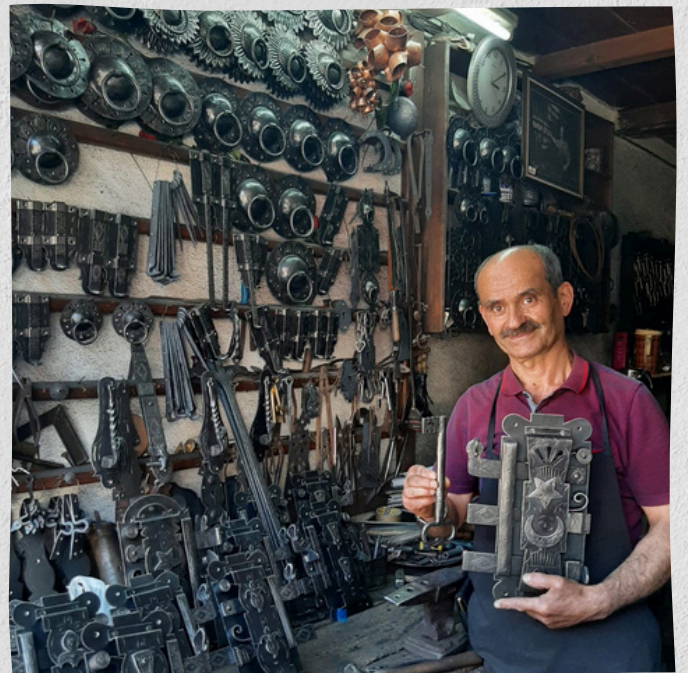
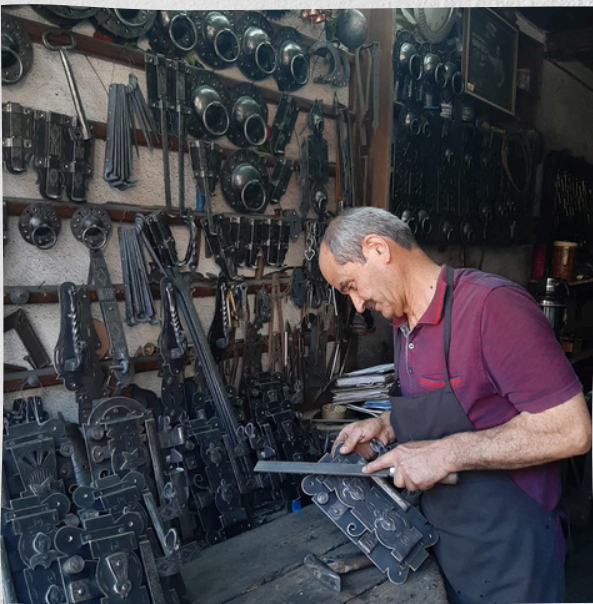
Yazımıza konu olan Unesco Çilingiri Hüseyin Usta, Demirciler Çarşısı'nda yıllardır mesleğini devam ettiriyor. Dükkânının önünden her geçişimde hayranlıkla izlerdim. Bu yaz değişiklik yapıp kısa bir söyleşi teklifi için yanına gittim. O kadar sıcak karşıladı ki başladı hemen anlatmaya: "Demirci çıraklığına 1978 senesinde başladım. Sıcak demir işçiliği, odun sobası imâlatı, korumada ve sit alanında bulunan taşınmazların dış kapı malzemelerini yaptım. Yıllar geçtikçe kapı kilitlerine âşık oldum. İşimi hep çok sevdim. Safranbolu bir turizm şehri olduğundan yabancı ziyaretçiler tarafından ürünler çok beğenildi. Kısa zamanda Unesco tarafından korumada olan birkaç mekâna da kilitleri teslim edince Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "Devlet Sanatçısı" pâyesiyle tescillendirildim. Safranbolu başta olmak üzere başka şehirler hatta yurt dışından farklı şehirler için de çalışıyorum. İşimi yapmaktan çok mutluyum. Bu mutluluk hem ortaya çıkan eserlere hem de etrafımdaki kişilere yansıyor. Hâlen kilitlerimiz dış kapılar için kullanılıyor. Üzerindeki çeşitli süslemeler ilgi görüyor. Ürünler, gündelik yaşamda villa ve ahşap yazlıklarda tercih ediliyor. Samimi ve sevilerek yapılan işlerin de sonuçları güzel oluyor."

Hüseyin Usta, gözleri parlayarak mesleğinden bahsetse de bir yanı buruktu. Haklıydı. Bu dünyadan bir gün öte âleme göçtüğünde arkasından mesleğini devam ettirecek hiç kimse yok maalesef. Farklı iş kolları tercih edildiğinden ve güç isteyen bir meslek olduğundan şimdiye kadar bildiklerini çok istemesine rağmen kimseye öğretememiş. Kendince çözüm yolları da bulmuş. Meslek liselerinin bu alanda öğrenci yetiştirmesi gerektiğini düşünüyor. Her gün evinden çocuk neşesiyle çıkıp dükkânına geldiğini, oyuncaklarına kavuştuğunu ifade eden Hüseyin Usta; yine de umudunu kaybetmiş değil. Bir gün bu mesleğe ilgi gösterenlere zevkle işin inceliklerini öğretecek.

Yanından teşekkür edip ayrıldıktan sonra köydeki yüz küsur yıllık evimize gelene kadar düşündüm.

Neredeyse yarım asırdır yüzlerce yuvanın kapılarında söz sahibi olmak muhteşem bir duygu olmalıydı. Kimi gün mutlu bir yuvaya kimi zaman da belki acıya açılmıştı ellerinde şekillenen kilitler. Gurbete gidenler, güvenilir kişilere emanet etmişti anahtarlarını. Evine göz kulak olması için. Görünenin ardında gönüllerin kilitlerini de açmıştı yıllarca anahtarlar.

Unesco Çilingiri Hüseyin Usta gibi mesleğini seven, bir gün olsun şikâyet etmeden çekicini sıcak demire indirecek isimlere ihtiyaç var acilen. Yoksa o tarih kokan dükkândaki oyuncaklar sonsuza kadar kimsesiz, kapılar da kilitsiz kalacak.

GİRİŞ ÇIKIŞLARDAN İBARET HER ŞEY!

DEMET YILDIZ

Bekleyişler, gelişler, gidişler, buluşmalar...

Sinan Çetin'in "Film Gibi" programını izlemeyen yoktur sanırım. Kapalı kapılar ardında endişeli, özlemlili bekleyişler olurdu: "Acaba gelecek mi özlediğim?" diye. O kapının açılıp içeriden sevdiklerinin gelmesi çok önemliydi, birçok şeye gebeydi açılıp kapanan kapı. Bazen sevinçle bazen hüznle sonuçlansa da kapının verdiği heyecan tartışılmazdı. Bu ayki konumuz "kapı" olunca durup düşünmeye başladım. Hayatımızdaki kapıları sorguladım; meğer ne kapılardan geçiyormuşuz hepimiz! En başta; dünyaya gelişimiz, rahim kapısından hayat misafirhanesine "Merhaba," deyişimizle başlıyor. Peki doğumhane kapısında bekleyen ailelere ne demeli? Kapı açılacak ve aylarca hatta daha öncesini de düşünürsek belki yıllarca kavuşmayı umdukları minik yavruları kapının ardından "Merhaba," diyecek. O an o kapı nasıl da kıymetlidir değil mi?

Hayat maceramızda ne kapılar beklemiştir? Otogarlar, havaalanları benim en hassas olduğum mekânlardır. Bazılarımız için kavuşma bazılarımız için ayrılıklardır o mekânların açılıp kapanan kapıları.

Ya ameliyathane kapıları? Sevdiğimiz birinin içeride oluşu, geçmeyen saatler, endişeli bekleyişler, zamanın donup kaldığı o mahalde, olumlu bir haber alabilme dualarıyla açılmasını gözlemez miyiz?

Okul kapısında bekleyen anne babalara da bakalım mı? Sınava giren yavrularını stresli, biraz da kaygılı bekleyip evlatlarının mutlu bir yüz ifadesiyle o kapıdan çıkmasını dört gözle bekleyen analar babalar, yine okul çıkışlarında minik yavrularını güvenle alıp eve götürmek için ilim kapısından çıkmasını bekleyenler...

Nice kapılar vardır önemli kararların alındığı, hayatların değiştiği kapılar...

Devlet kapısı derler değil mi memuriyete? O kapıdan içeri girdin mi kendini garantiye almış hissine kapılırsın, güvende hissedersin. Haklılık payı olmakla beraber, eksiktir. Hayatta hiçbir şeyin garantisi yoktur. Bunlar toplumun dayattığı durumlardır. Rızkını helâl yoldan arayan, her türlü amacına ulaşır.

Yine önemli bir kapı daha vardır mesela: mahkeme kapıları... Hayatı etkileyecek kararların verildiği, tabiri caizse biletin kesildiği kapılardır. Dışarıda sevdiklerinin endişeli bekleyişi, kapının açılıp hayırlı bir haberle ferahlama ümitleri...

Evlerimizin kapıları da farklı odalara açılır, farklı yaşanmışlıklara şahit olur. Kapının eskimesi yaşanmışlığın fazlalığıdır aslında. Misafir odasının, mutfağın, yatak odasının, çocuk odasının, salonun kapıları nice olaylara tanık olmuştur.

Her kapı, bir girişı ve çıkışı yansıtır. Kapılar mahremiyetimizi muhafaza eden, nice hatıralara ortak olan kâinatın en anlamlı olgusudur. Abartmayın demeyin sakın!.. Ahiretin, cennetin, cehennemın, kabrin, nefsimizin velhasıl kâinatın bile kapıları vardır. Her bir kapı; bir merhalelerdir, bir geçiştir. Hayat mücadelesi içinde nice kapılardan geçmişızdir. Hepimizin yaşadığı çeşitli imtihan kapıları vardır mesela, bu kapılardan her geçişimizde artık sen eski sen değilsindir. Olgunlaşarak, değişip dönüşerek yeni bir hayata kapı aralamışsındır. Geçişlerdir işte kapılar...

Duygularımızın bile kapıları vardır. Yaşadığımız olayların bizde hissettirdiği her duyguya geçiş, bir diğerini kapatıp öbürüne geçmekle mümkün olmaktadır.

Vay be! Kapı deyip geçmemek gerekmiş. Dua ederken bile kapı kavramını kullanırız. “Rabbim! Hayırlı, güzel kapılar aç,” diye. Kapılar bir şeyin bitişı yeni bir şeyin başlangıcıdır işte. Bu sebepten “Bitti,” dediğimiz her şey yeni başlangıçlara yelken açmak, kapı aralamaktır. İyi ya da kötü farkında olarak, hissederek, mücadele için geldiğimizi unutmadan yaşarsak önümüze çıkan her kapı bir fırsattır ve o kapılardan geçerek biz olma yolunda adım atmış oluruz.

Kapılar...

Hayatımızın ortağı kapılar...

Nicelerimiz için başlangıca, nicelerimiz için bitişe açılan kapılar...

Bekleyişlerimize, heyecanlarımıza, endişelerimize, sevinçlerimize ortak kapılar...

Ve en sonunda asıl yurdumuza tüm davetkârlığıyla açılacak kapılar...

Güzelliğe, huzura, neşeye, olgunlaşmaya, çiçeklenmeye açılan nice kapılarımız olsun.

Kapı deyip geçmeyelim tamam mı?

SEVDA GÜVERCİNLERİ

EZGİ ATEŞ TOPRAK

Sabah ezanını duyar duymaz gözlerini araladı. İçinde tarifsiz bir huzur peyda olmuştu. Ramazan'ın son gecesini Eyüp Sultan'da geçirme fikri için yardımcısına bir kez daha teşekkür etmeliydi. Bir oğlu olsa Erkan gibi güzel yürekli olur muydu? Acaba oğlu yaşındaki bu delikanlıya sevgisini tam gösterebiliyor muydu? Gözleri doldu. Babasını çok erken yaşta kaybetmiş Erkan'ın bir babaya, yalnız yaşayan kendisinin de bir evlada ne kadar çok ihtiyacı vardı.

Aynadaki aksine bakarken uykusuz gözlerinin kenarındaki kaz ayaklarına dokundu. Alnındaki derin çizgilere, yanaklarındaki kırışıklıklara... Abdest suyunun azalarını temizlediği gibi içindeki bu yalnızlığı da söküp atmasını ne çok isterdi. Bir oğlu olsaydı ya da bir kızı... Her ikisi de belki... Bayram sabahı aldıkları sıcacık simitlerle kapısını çalsalardı. Neşeli bir bayram kahvaltısının ardından ellerini öptürselerdi bir bir. Ardından bayram harçlıklarını uzatsaydı evlatlarına. Sonra...

Ayaklarını yıkarken her gece yatağına ayakları geri geri gider hâlde uzandığını anımsadı. Yastığını hiç kavuşamadığı sevgilisine sarılır gibi kucakladığını... Alnını secdeye götürdüğünde içindeki boşluğun hissettiği huzuru yok etmediğinin farkına varınca şükretti. Boşluğu dolduracak yegâne gücün huzurunda olduğunu idrak ederek daha bir aşkla okudu ayetleri. Selam verdikten sonra ellerini açıp sıraladı dua sözlerini. Yıllar önce tek dost olarak Rabbini seçmiş ve kendini ona teslim etmişti. Hatırına gelen şu dizelerle içinden bembeyaz bir güvercinin çıkıp semaya yükseldiğini hayal etti:

“... ”

Zaman; gayb menziline telâşsız, sessiz yürür,

Bulutlara dokunur, mutluluk ekinleri.

Yâre olan sevgimi, hasretimi götürür,

Gönlümden kanatlanan sevda güvercinleri.”¹

Bayram namazına yetişmek için kapıdan çıktığı sırada yardımcısının onu beklediğini gördü. Ciddiyetini bozmadığı hâlde sevindiği gözlerinden okunuyordu. Kolunu Erkan'ın omzuna atarken çocuğuyla el ele camiye koşan bir baba gibi hissediyordu kendini. Cami çıkışı herkesle bayramlaşıp seyyar satıcıdan simit alan Feza Deniz, “Hadi bayram kahvaltısını benim evde yapalım,” diye önerdi. Annesini bayram için memlekete yollayan Erkan'ın yüzü aydınlandı. Zira bayramı yalnız geçirme fikri, iki üç saatlik uyku zamanından çalmış, onu çocukluk anılarının kederine boğmuştu.

Cahit Zarifoğlu'nun dediği gibi insana imtihan olarak özlemek yeterdi. Bir şehri, bir sesi, bir nefesi...

Fokurdayan demlik tıslaması eşliğinde domates ve salatalıkları dilimlediler. Erkan tost makinesinde ekmek kızarttı. Feza Deniz, sucuklu yumurta yaptı. Sıcak çaylarını yudumlarken gözleri buluştuğunda ikisi de birbirlerine iyi geldiklerinin farkındaydı. Son lokmalar ağızlarında çiğnenirken Feza Deniz'in telefonu çaldı. Eliyle yardımcısına kalk kalk işareti yapıp çayın altını kapattı. Polise bayram yoktu tabii. Apar topar evden çıkıp Erkan'ın arabasına bindiler.

“Ne olmuş amirim!”

“Orhan öldürölmüş.”

“Hangi Orhan?”

“Hani, geçen ay ağabeyi Yavuz'u öldürdüğü için sorguya çektiğimiz adam. Ressam olan.”

“Amirim! Ama biz şu an hapisaneye doğru gitmiyoruz. Hapiste değil miydi bu adam?”

“Öyle olması gerekiyordu ama nasıl olduysa hapisten çıkmış ya da kaçmış. Belki de kaçırılmış. Cesedi Altın Kapı'da bulunmuş. Neyse varınca anlarız.”

Arabayı park edip Yedikule Hisarı Müzesi'nden içeri girerlerken müze görevlileri ziyaretçileri boşaltmaya çalışıyordu. Erkan, “Bayram bayram bu insanların müzede ne işi var Allah aşkına! Bir büyüklerini ziyaret etseler daha makbule geçmez miydi?” diye söylendi. Feza Deniz ,başıyla onaylayarak ilerlemeye devam etti. Bir yanda olayı bizzat gören birkaç ziyaretçi, polis memurları tarafından sakinleştirilmeye çalışılıyor ve sorgu için bekletiliyordu. Öte yanda olay yeri ekibi her yeri didik didik arıyor, arı gibi çalışıyordu. Cesedin fotoğraflarını çeken memurun, maktulün üzerinde bulunan kâğıdı alıp bir torbaya koyduğunu gören Feza Deniz yaklaşıarak “Bu nedir?” diye sordu.

“Bir harita komiserim. Anladığıma göre Fatih semti civarındaki tarihi kapıları gösteriyor. Kapılara da numara verilmiş. Altın Kapı ve Yedikule Zindanları'nın bulunduğu bu yer 1 numara ile işaretlenmiş. Toplamda on kapı işaretlenip sıralanmış. 11 rakamı ise Galata Kulesi ile Kız Kulesinin arasında bir yere çizilmiş olan Kırmızı Kalp sembolünün yanına yazılmış.”

Erkan koşarak yanlarına geldi. Hızlıca haritaya göz gezdirdikten sonra delil torbasındaki kalın bir kâğıda yazılmış notu Feza Deniz'e uzattı.

“Maktulün üzerinde bir de şu not varmış Başkomiserim:”

Kâğıdın üzerinde sol yana çizilmiş bir anahtar resminin sağ tarafında büyük harflerle “PANDORA'NIN KUTUSU AÇILDI!” yazıyordu.

Feza Deniz bakışlarını Yedikule Zindanları'nda dolaştırırken “Orhan sadece bir başlangıç demek ki. Bir seri katille mi karşı karşıyayız yoksa bir suç örgütüyle mi bunu zaman gösterecek Erkan,” diye mırıldandı.

Zindanlara doğru ilerlerken Erkan, "Orhan hapishaneden kaçırılmış amirim," diye sessizliği böldü. Ancak sessizliği tek bölen Erkan'ın konuşması değildi. İçerdeki dehlizlerden birinden hıçkırıklar yükseliyordu.

İçerideki karanlığı dağıtan müze yetkililerinin koyduğu ışık, duvarlardaki Orhan'ın imzası olan resimleri aydınlatıyordu. Resimlerin üzerine kırmızı spreyle boyayla kocaman çarpılar çizilmişti. Feza Deniz, başı dizlerinin arasına gömülü hâlde karanlığın içinde bir köşede yerde oturan genç kızın yanına yaklaştı. Kızın uzun tırnakları, Orhan'ın yüzündeki tırnak yaralarını açıklıyordu.

"Si-si-siz polissiniz değil mi? Beni almaya geldiniz! Biliyor musunuz? Bazen... İstediklerini alabilmek için... Çok... Çok karanlık yollara girmek gerekiyormuş. Ama... Ama ben... Ben karanlıktan çok korkuyorum."

"Geçti. Korkma. Problem neyse birlikte çözebiliriz. Sadece bize neler olduğunu anlatman gerekiyor."

"Şey... Sıradan bir gündü aslında... Bu... Bu sıradan günün... Birden... Off! Hayatım boyunca unutamayacağım bir gün olacağını nerden bilebilirdim!"

"Kimse bilemez. Biz sana yardımcı olmak istiyoruz. Burada neler oldu? Sen kimsin? Orhan'la bağın ne?"

"Şeytan görsün Orhan'ın yüzünü. Benim onla ne bağım olabilir ki!"

"Sakin ol! Niye bu kadar sinirlendin? Orhan ne yaptı?"

"Yaptığı kötülükler cezasız kalmadı diyebilirim sadece. Hak yerini buldu. Evren adaletini gösterdi."

"Hâlâ Orhan'ın ne yaptığını söylemedin."

"Ben... Ben karıncayı bile incitemeyen, nazik... Sevgi dolu... İyi bir insandım. Bu hâlde nasıl geldim... Bilmiyorum. Off! Bir kere kurşun yiyince... Siz de... Kurşun atacak hâlde geliyormuşsunuz... Öğrenmiş oldum."

Bu konuşmanın bir yere varmayacağını anlayan Feza Deniz, Erkan'a kızı almasını işaret etti. Bu kızın kim olduğu, Orhan'la ne gibi bir bağının olduğu, bu resimleri buraya nasıl getirdiği, Orhan'ı hapishaneden kimin kaçırdığı, Orhan'ı bu kızın mı öldürdüğü, yoksa bu kızın kime ne için hizmet ettiği, resimlerin neden duvarlarda asılı olduğu ve açılan Pandora'nın kutusunun nelere sebep olacağı... Tüm bu muammalar kafalarının içinde yankılanırken kızla birlikte zindanlardan çıkıp polis arabalarına yöneldiler. Bu kızın ve ziyaretçilerin sorgusundan sonra olayın bir nebze olsun aydınlanacağını umuyorlardı. Birkaç saat sonra Feza Deniz odasında, Orhan'ın ölümünün Yavuz'un ölümüyle bağlantılı olup olmadığını ya da sonraki olması muhtemel cinayetlerle ilgisinin ne olabileceğini düşünür ve araştırma yaparken Erkan da zindandaki kızın ve görgü tanıklarının sorgusunda bizzat yer alıyordu.

Sorgunun ardından Feza Deniz ve Erkan karakoldan çıktılar. Adli tıp raporu gelmeden sağlıklı bir çıkarım yapmanın mümkün olmadığını ikisi de biliyordu. Eminönü'ndeki bir balıkçıya gidip akşam yemeklerini yediler. Çaylarını yudumlarken Erkan, sorguda elde ettiği bulguları amiriyle bir bir paylaştı.

“Başkomiserim, görgü tanıklarından pek bir şey çıkmadı. Sadece siyah kapüşonlu, erkek olduğunu tahmin ettikleri yapılı, uzun boylu birinin Orhan'a arkadan yaklaşip onu bıçakladığını görmüşler. Görgü tanıklarının çığığını duyunca panikleyip hemen kaçmış ve kalabalığa karışip izini kaybettirmiş. Güvenlik kameralarını incelemeye aldirttim. Bir şey bulabilirlerse arayacaklar.”

“Kızın sorgusu nasıl geçti?”

“Tam bir kabustu. Sorduğum hiçbir soruya doğru düzgün cevap vermedi. Sanki başka bir âlemde yaşıyor gibiydi. Sorgu boyunca Aldous Huxley'nin şu cümlesini tekrar etti durdu: ‘Hiç kimse yalanı sürekli sürdürecekt kadar zeki değildir. Ve hiç kimse bu yalanlara sonsuza kadar inanacak kadar aptal değildir.’ Basit bir intikam cinayeti görünümlü karmaşık bir vakayla karşı karşıya mıyız acaba Amirim?”

“Ah Erkan ah! Daha yeni mi anladın çocuğum! Asıl soru şu: Bu kızın Orhan, Yavuz ve katille ne gibi bir ilişkisi var?”

“Orhan deyince cinleri tepesine çıkıyor kızın. O yüzden Yavuz'un sevgilisi olabileceğini, Orhan'dan intikam almak için böyle bir yola giriştiğini düşünmüştüm,” diye yanıtladı Erkan mahcup bir edayla. Feza Deniz sakallarını sıvazladı. Alnındaki çizgiler belirmiş, düşünceli düşünceli çayını yudumluyordu. Uzun bir süre sessizlik oldu. Bu sırada Erkan, garsona yaptığı el işaretiyle ikinci çayları istemişti. Feza Deniz, bardaktaki son çay damlasını da çekip konuşmaya başladı.

“Taşlar bir türlü yerine oturmuyor Erkan. Basit bir intikam cinayeti olsa adam dehlizde öldürülürdü, Altın Kapı'nın önünde değil. Orhan kızla bir arbede yaşamış ama bunun sebebi Yavuz mu emin değilim. Resimlerin neden orada asılı olduğunu ve üzerine çarpı çekildiğini hâlâ bilmiyoruz.”

“Başkomiserim, şimdi arkadaş mesaj attı. Kamera kayıtlarında hiçbir şey bulamamışlar.”

“Gördüğümüz üzere katilse ayrı bir olay. Bıçağı olay yerinde bırakacak kadar acemi görünüyor. Ancak kameralara yakalanmayacak kadar da usta. Planlı bir cinayete benziyor. Hâlâ neden Altın Kapı seçildiğini de bilmiyoruz. Eğer dinlemek istersen benim bir tahminim var.”

“Estağfurullah Amirim. Büyük bir zevkle dinlerim sizi. Çok şey öğreniyorum sizin konuşmalarınızdan.”

Babacan bir tebessümle Feza Deniz sözlerine devam etti.

“Yaklaşık 1600 yıllık tarihi olan Altın Kapı, İstanbul’da Antik Dönem’in son zafer takı olarak düşünülüyor. Altın Kapı ilk yapıldığında her yer altın ve beyaz mermerlerle kaplıymış. Ancak İstanbul’u mahveden 1204 ile 1261 yılları arasındaki Latin Katoliklerinin istilası sırasında soyulmuş. Altın Kapı önündeki yol da imparatorluk ve zafer yoluymuş. Bana öyle geliyor ki birisi ya da birileri ‘İmparator benim, zafer benim elimde. Sense eski şanını, şöhretini kaybettin, mahvoldun, bittin, senin dönemin bitti, benim dönemim başladı,’ mesajını vermek istediler Orhan’a. Bu sebeple Altın Kapı seçildi.”

“Amirim, Yedikule Zindanları’yla ne demek istedi peki sizce?”

“Duvarlarından hâlâ çığlık seslerinin yükseldiği, onlarca insanın öldürüldüğü, kesik başların ve bedenlerin kanlı kuyuya atıldığı, mahkumların Yılanlı Kuyu ile sınındığı Yedikule Zindanları... Gıcırdaya gıcırdaya açılan ve kapanan bu demir zindan kapılarından her ne sebeple olursa olsun girdiyse ancak ölün çıkardı. Girenlerin çok azının çıkmış olduğu bu zindanlarla ilgili de şöyle bir çıkarımım var; duvara asılmış ve üzerine çarpı çekilmiş resimleri de göz önünde bulundurduğumuzda verilmek istenen mesaj: ‘Seninle işimiz bitti. Artık sen de resimlerin de bizim çıkarlarımıza hizmet etmiyorsunuz. Dolayısıyla bu sistemden sağ çıkamazsın.’ Bana sorarsan Orhan bu mesajı aldı ve kaçmayı denedi. Ama az önce de belirttiğim gibi acemi görünümlü organize bir cinayet planı işliyordu ve bir şekilde Altın Kapı’ya sürüklendi. Orada da işi bitirildi.”

Garson boşalan çay bardaklarını alırken masadan kalkmışlardı. Hesabı ödeyip Galata Köprüsü’ne yürüdüler. Hava serinlemeye başlamıştı. Erkan ceketinin düğmelerini iliklerken Feza Deniz’in gözleri Galata Kulesi’ne takıldı. Rüzgâr, hafif uzun ve kırılmış saçlarını dalgalandırıyor. Ezelden hayranıydı bu kulenin. Bu esrarlı cinayetin ve olması muhtemel cinayetlerin bu kuleye kadar nasıl geleceğini ve kendilerini nelerin beklediğini merak etti. “Amirim harita ve not mevzusu da var. Daha Adli Tıp raporu da gelmedi. Bu dosya kolay kolay kapanmayacak sanırım.”

Önden ilerleyen Feza Deniz, söyleneni duymamıştı. Kulakları Erkan’ın ardından attığı adımların sesine takılmıştı. Zindanlarda ümitsiz bekleyişlere gark olmuş mahkumları hatırlatan adım seslerinin üç anlamı vardı: Ya yemek getiriliyor, kurtulacaksın ya da öleceksin. Peki bu işin sonunda onların adımları neye kapı aralayacaktı? Evliya Çelebi’nin tarif ettiği Yedikule Hisarı’ndaki Kitabeler Kulesi’nin 45. basamağında, göz hizasında; sağlı sollu yer alan dört güvercinin sakladığı sevda mektubundan habersiz yatsı ezanı eşliğinde gecenin karanlığına doğru yürüdüler.

DİPNOT:

1) ALİ AĞIR

2) KAYNAK: <https://www.yuzaki.com/2022/03/sevda-guvercinleri/>

TERENNÜM

REYHAN KARAKABAK YILMAZ

Kapı...

Aralanık hep
Perperişan da olsun
Irama o eşikten.

Kapı

Arzı kucaklamış
Penceresinden umudu taşırırcasına
Işığı merhem sana

Kapı

Arşa dayamış tokmaklarını
Pırıl pırıl şuası vuruyor yüzüme
Ilık ılık akan sesiyle

Kapı

Açılıyor her vurduğunda yoksa niye var
Papatyalı kırlar döşenmiş yoluna
Itir kokularıyla birlikte

Kapı

Asude bir baharın girişi
Pare pare, yudum yudum içiyor ruhum ümit şarabını
İtrî'nin besteleriyle

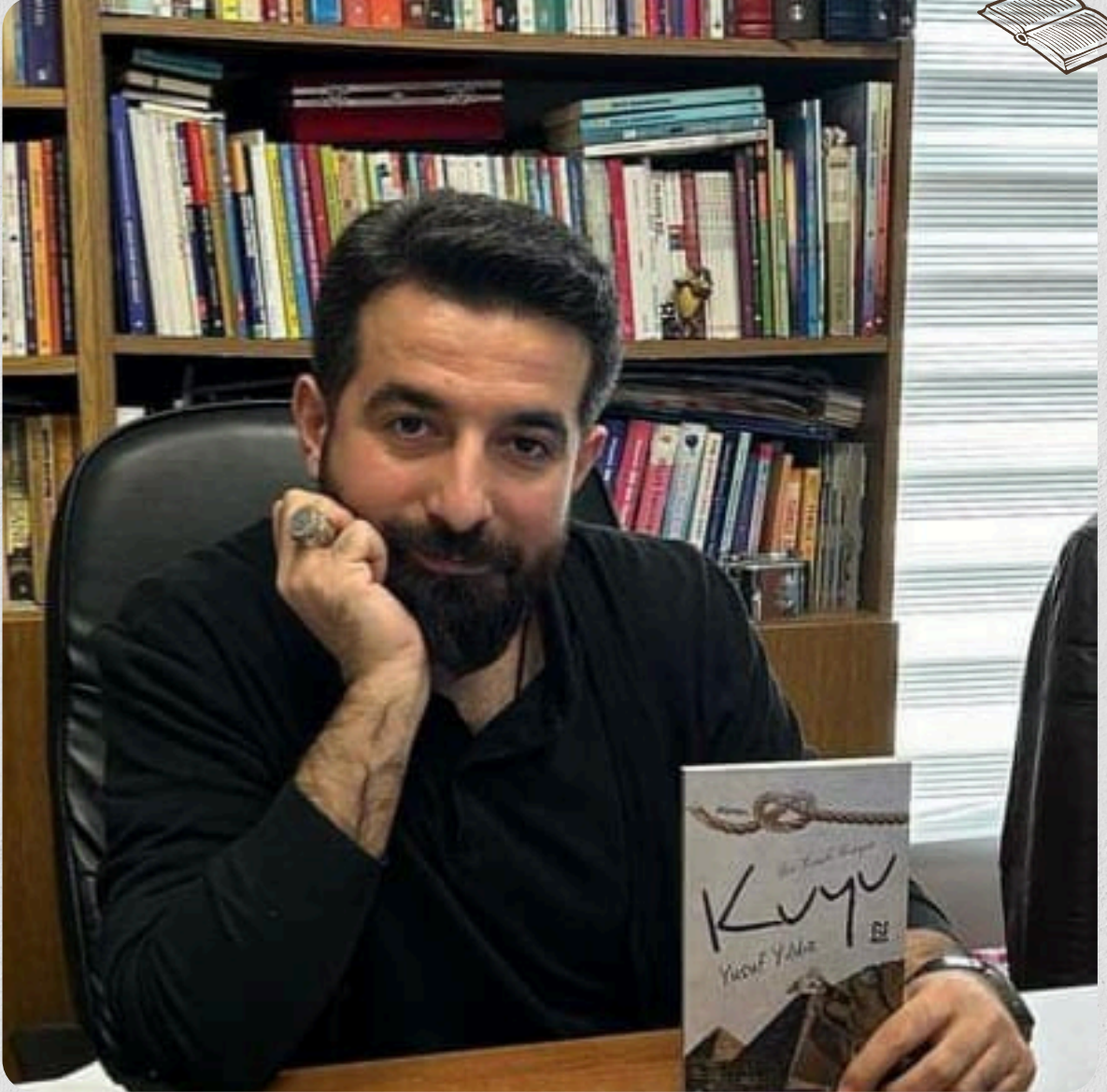
Kapı

Anahtarı üstünde
Paye biçmek ne mümkün
Islatıyor rahmet yağmurlarının kurnasında

Hadi, n'olur durma gir içeri!

YUSUF YILDIZ İLE SÖYLEŞİ

OKUMAKTAN MUTLULUK DUYDUĞUMUZ BİRBİRİNDEN KIYMETLİ YAZARLARA AİT KİTAPLARIN YAYINEVİ NESİL YAYINLARININ YAYIN KOORDİNATÖRÜ, EDITÖRÜ VE AYNI ZAMANDA DÜNYA TARİHİNE YOLCULUK, NE ACAYİP ŞEYLER OLMUŞ, HER ŞEYİN Bİ' TARİHİ VAR VE KUYU KİTAPLARININ YAZARI SEVGİLİ YUSUF YILDIZ İLE SAMİMİ BİR SÖYLEŞİ GERÇEKLEŞTİRDİK. KENDİSİ KELİMELERE, KİTAPLARA, TARİHE, TÜRKÜLERE TUTKUYLA BAĞLI BİRİSİ OLDUĞU GİBİ HER GÖNÜL EHLİ KİMSE GİBİ BİR DERDİ OLAN, DİRDİNİ ÖNEMSEYEN VE BUNUN İÇİN EYLEME GEÇMEYİ BİLEN CESARETLİ BİR İSİM. KENDİSİNİ VE YAPTIĞI ÇALIŞMALARINI DAHA YAKINDAN TANIMAK VE OKUMAK İÇİN BUYURUN EFENDİM SOHBETİMİZE...

Öncelikle yeni kitabınız Kuyu hayırlı olsun, okuru bol olsun. Bizler sizi tanıdığımız ölçüde okurumuza tanıttık ancak bir de sizi kendi cümlelerinizle tanıyabilir miyiz?

Çok teşekkür ediyorum. “Kuyu”nun adının geçtiği cümleler bile mutlu etmeye yetiyorken bir de yanına “Okuru bol olsun,” duasını işitmenin sevincini varın siz düşünün. Kendimi nasıl tanımlarım bilmiyorum ama beni tanımladığınız gibi bir adam olmak ve hatta böyle bir adam olarak kalmak için gayret hâlindeyim. Belki şunu söylemekte fayda var, dertli olmak önemlidir ama dertli kalmak çok daha önemlidir.

Kitaplara giden yola yönelmeniz nasıl ve ne zaman başladı?

İlk hatırıma gelen şu hatıramı paylaşmak istiyorum: Çocukluğumun geçtiği apartmanda, okumuş ve kültürlü olduklarını düşündüğüm bir aile yaşıyordu. Bir gün bana seslendiler. Bu sesleniş bakkala gönderme ricası değildi. Bana bir soru sordu, “Sana kitap versem okur musun?” “Okurum herhâlde,” dedim. Güldü. Bana tam bir koli kitap verdi. “Her hafta bir kitap okuyup bana anlatacaksın,” diye de ekledi. O koliden çıkan kitaplar sayesinde Jules Verne ile tanıştım. Sonra babamın kitaplarının arasında Yaşar Kemal romanlarını fark ettim. Böylece kitaplara olan ilgim, muhabbetim başlamış oldu. Okudukça “Nasıl yazıyorlar bu kadar yazıyı!” diye düşünüyordum. “Acaba ben de yazabilir miyim?” diye iç geçirdiğim zamanlar olmuştu. Şimdi o sorunun cevabını arıyorum.

Tarih mezunu olduğunuzu biliyoruz. Ve tarih bilgilerinizi kitaplarınızda eğlenceli bir hale getirerek çocuklara öğretmeyi amaçlıyorsunuz. Çocukların tarihi bilmesinin önemi nedir sizin için?

Tarih bilmek, insanı bilmekle eş değer benim için. Tarih, insanın ve insanlığın geçmişini anlatmaz sadece. Anlatmamalı. Biraz derdim de bu açıkçası. İnsanın yani kendimizin geçmişine vâkıf olup bugünü anlamlandırmak ve geleceğe dair hedef belirlemek gibi bir derdim var. Bu niyetle çocuklar ve gençler için tarihi konuları mizahî bir tarzda anlatmaya çalışıyorum. Mizahı yapılan şeyin anlamaya ve anlamlandırılmaya daha yakın olduğunu düşünüyorum. Çocuklar zaten gerisini halleder, onlara inanıyorum.

“Yayıncılık, derdi olanın işi” diyorsunuz. 2013 yılında hayatınızın mesleğini bulduğunuzu düşündüren, yayıncılığa sizi yönlendiren derdiniz nedir bize anlatır mısınız?

Evet, bir konuşmamda söylemiştim, “Yayıncılık, parası olanın değil, derdi olanın yapacağı bir iştir,” diye. Başta çok afili bir söz, abartı gibi gelebilir. Ama yayıncılık camiasını inceleyip irdelediğinizde yıllara ve pek çok sıkıntıya meydan okuyup devam eden köklü yayıncıların hepsinin bir derde, bir fikre ve bir mefkûreye sahip olduklarını görürsünüz. Dünya görüşü, hayata bakış açısı ve ontolojik düşünce sistematğinde müşterekte bulduğum bir yayıneviyle yollarımız kesişince “İşte benim mesleğim,” demiştim. Hâlâ öyle düşünüyorum, bu niyetle ve fikriyatla yayın yapmaya devam ediyorum.

***İyi bir editörün metne müdahale etme mesafesi nasıl olmalı?
Yazarı metnin iyiliği yönünde hangi noktaya kadar yönlendirmeli?
Sizin ifadenizle editörlüğün amentüsü nedir?***

Öncelikle kafaları karıştıran bir durum var. Herkes her işi yapamaz, yapmamalı. Ben atölyelerimde de bunu anlatıyorum; raportörün, lektörün, redaktörün, editörün, musahhihin görevi farklıdır. Etki ve yetki alanları farklıdır. Her biri kendi ilgi ve etki alanına göre metne müdahale edebilir. Bu konu uzunca bir ders konusu esasında ama şöyle bir cümle ile özetlemek istiyorum:

Editör, yazar için metni

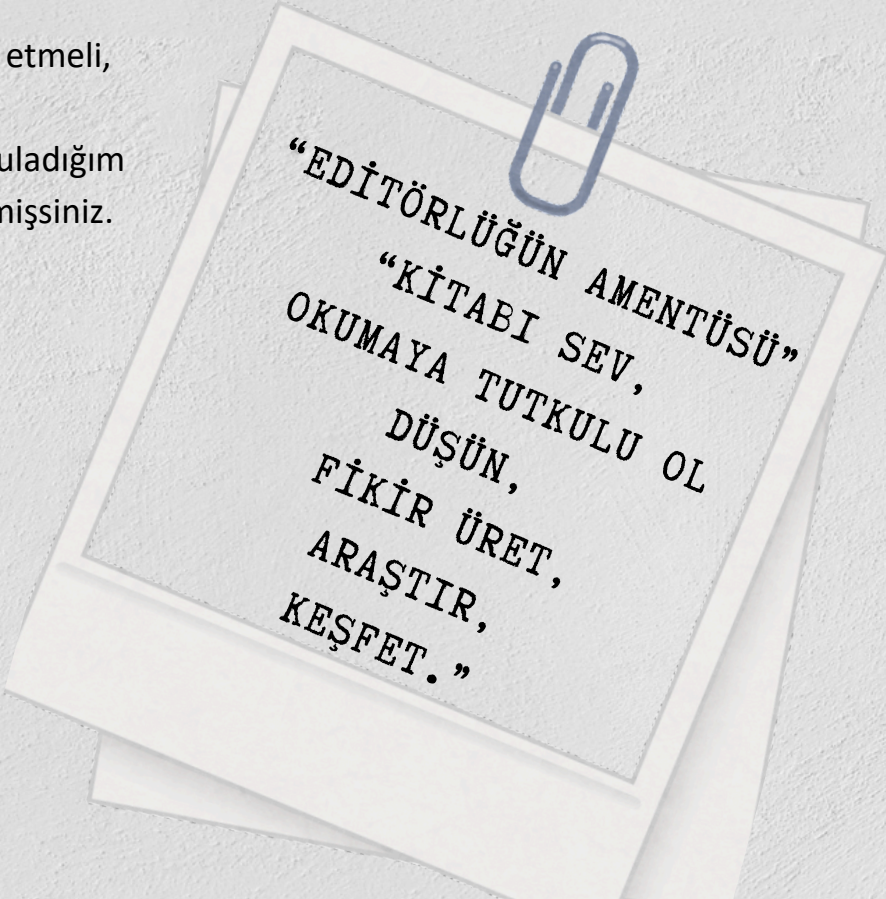
daha duru ve akıcı hâle getirmek adına var olan kişidir.

Editör, dosyayı kitap yapan kişidir.

Bunun bilincinde metne müdahale etmeli, yazarı yönlendirmelidir.

“Editörlüğün Amentüsü” diye vurguladığım birkaç madde var, çok iyi analiz etmişsiniz.

detaylı sorular için burada özellikle teşekkür etmek istiyorum.

***“EDİTÖRLÜĞÜN AMENTÜSÜ”
“KİTABI SEV,
OKUMAYA TUTKULU OL
DÜŞÜN,
FİKİR ÜRET,
ARAŞTIR,
KEŞFET.”***

Zaman zaman gerçekleştirdiğiniz, tecrübelerinizi aktardığınız editörlük atölyeleriyle ilgili olarak neler düşünüyorsunuz? Atölyelere katılım ve ilgi durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Atölyelere önceleri pek sıcak bakmıyordum açıkçası. Hatta bu alanda yazılmış kitapları yetersiz ve çok da destekleyici bulmuyordum. Ta ki ilk editörlük atölyesini Tuğba Akbey İnan'ın teşvikiyle yapana kadar. Burada yayıncılık tecrübelerimi aktardıkça katılımcıların memnuniyeti ve benim derdimi anlatabiliyor ve anlaşılabilir oluyor oluşunu fark ettim. Netice itibarıyla inanılmaz mutluluk verici oldu benim için. Bugün "İyi ki atölyelere başladım ve pek çok arkadaşla orada tanıştım," diye düşünüyorum.

Sosyal medyada "neacayıpşeyler" olmuş etiketiyle zaman zaman faydalı bilgiler paylaşıyorsunuz. Peki, sizi öğrendiğinizde en çok şaşırtan, en ilginç tarih bilgisini bizimle paylaşır mısınız?

"Ne Acayıp Şeyler Olmuş" kitabını yazmaya karar verdiğimde aklıma ilk gelen "İlk Biyolojik Silah Uçan İnekler" konusu olmuştu. Bunu tarihi bir romanda okumuştum, yaklaşık on beş yıl kadar önce. Aklımda ve hatırımda kalmıştı. Okuyan arkadaşlarım varsa anımsayacaktır. Okumayanlar varsa buradan merak uyandırmış olayım.

Editörlük yaparken en heyecanlandığınız, en keyif aldıklarınız hangi tür kitaplar ve metinlerdir?

İlk editörlük yıllarımda tarih ve araştırma inceleme kitapları beni bir hayli heyecanlandırıyordu. Fakat şimdilerde çocuklar için yapılmış hemen her nitelikli proje heyecanlanmama yeterli oluyor.

İşiniz gereği çokça kitap okuyorsunuz, çokça metin. Peki; iş dışında sizin ruhunuzu besleyen, okumayı sevdiğiniz kalemler ve kitaplar hangileri?

Editörlüğün zorlayıcı yanlarından biri şahsi ve keyfi okumalarınızı zorlaştırıyor ve azaltıyor. Bazı editör arkadaşlarım mesai haricinde çok az kitap okuyabildiklerini söylüyor. Benim için mesai okuması haricinde iki tür okuma öncelikli: Birinci olarak yazmayı düşündüğüm kitap için kaynak okuması yapıyorum. Bu olmazsa olmaz benim için. Bunun haricinde alanında ve türünde dikkat çekici ve mihenk taşı olan metinleri muhakkak okumaya çalışıyorum. Çünkü; türünün iyi örneklerini okumazsanız, o türde iyi eserler üretmez, yayınlamayabilirsiniz. Örneğin iyi bir öykü kitabı yayımlamak istiyorsanız öykü türünde en esaslı metinler hem klasik hem de çağdaş metinleri okumanız gerekir. Bunu yapmaya çalışıyorum.

Her kalem sahibi; sorumluluk duygusunu önde tutarak mı yazmalı, yoksa hiçbir şeye bağlı kalmadan özgürce mi?

Yazarın önce kendine karşı sorumluluğu olmalı. Kendine ve şahsiyetine karşı sorumluluğunu yerine getiren yazarın, okura ve yayıncıya karşı sorumluluğunu da yerine getireceğine inanıyorum.

Yayıncılık mı daha meşakkatli yazmak mı?

Yazmak ve yayınlamak ayrılmaz bir bütünün parçalarıdır. Bence birbirinden kopmaması ve ayrışmaması gereken üç faktör var: Yazar, yayınevi ve okur. Bu üçü birbirini her daim besler, destekler ve var eder.

Bir yayıncı olarak günümüzde okurun kitaba olan ilgi ve okuma eğilimini nasıl değerlendiriyorsunuz? Nesilden umutlu musunuz bu anlamda?

Benim her zaman umudum var. Umut olmazsa insan bir şey üretemez. Ne yazar tek bir satır yazabilir, ne yayınevi tek bir kitap yayımlayabilir ne de okur raftan bir kitap alıp da okuyabilir. Ümitvâr olmanın ilahî bir ikaz ve tavsiye olduğuna inanıyorum.

Bizlere vakit ayırdığınız ve nezaketiniz için çok teşekkür ediyoruz. Son olarak klasik sorumuzla bitirmek isterim: Hayattaki küpeşteniz nedir?

Rica ederim. İlginiz için müteşekkirim. Hayattaki küpeştem: Kitap.

SÖYLEŞİ; SERPİL ÖZLEM UÇAR

#özgürfilistin